

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
SOCIALINĖS POLITIKOS GRUPĖ

PAŽYMA

**DĖL VYRIAUSYBĖS 2005 M. RUGPJŪČIO 10 D. NUTARIMO NR. 876 „DĖL
STIPENDIJOS MOKĖJIMO IR MATERIALINĖS PARAMOS SKYRIMO MOKINIUI,
KURIS MOKOSI PAGAL PROFESINIO MOKYMO PROGRAMAS SIEK DAMAS ĮGYTI
PIRMĄJĄ KVALIFIKACIJĄ, TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“ (toliau – Projektas)
PAKEITIMO (TAP-20-1427; TAIS NR. 20-7720(2))**

2020-08-20 Nr. NV-2303

Vilnius

Projekto rengėjas - Švietimo, mokslo ir sporto ministerija (toliau – Ministerija).

Projekto tikslas. Patvirtinti atnaujintą mokinių, kurie mokosi pagal profesinio mokymo programas siekdami įgyti pirmąją kvalifikaciją, stipendijų ir kitos materialinės paramos teikimo tvarką, ją suderinant su pasikeitusiu teisiniu reglamentavimu bei atsižvelgiant į esamą praktiką.

Dabartinė situacija. Pagal šiuo metu galiojančią Stipendijos mokėjimo ir materialinės paramos skyrimo mokiniui, kuris mokosi pagal profesinio mokymo programas siekdamas įgyti pirmąją kvalifikaciją, tvarką:

- Mokiniam gali būti mokama iki 0,76 bazinės socialinės išmokos (toliau – BSI) dydžio mokymosi stipendija, t.y. 29,64 Eur. Mažiausia galima skirti stipendija - 0,27 BSI (10,53 Eur). Konkretus stipendijos dydis priklauso nuo mokymosi rezultatų. Stipendijos skiriamos profesinės mokyklos vadovo įsakymu. Stipendija neskiriama mokiniui, kuriam vykdoma laisvės apribojimo ar laisvės atėmimo bausmė ar kuris jau turi profesinę kvalifikaciją ir kt. Stipendijos mokėjimas nutraukiamas pašalinus mokinį iš mokyklos, suteikus mokiniui akademines atostogas ir kt. Stipendijoms mokėti reikalingas fondas apskaičiuojamas imant 70 proc. mokinių skaičių.
- Mokiniam gali būti mokama materialinė parama, kuri negali viršyti 2 didžiausių stipendijų dydžių, t.y. 59,28 Eur. Ši parama skiriama mokiniams, kurie yra netekę vieno iš tėvų (globėjų, rūpintojų) ar esantiems iš šeimų, auginančių 3 ir daugiau vaikų iki 18 metų ir vyresnius, mokiniams, turintiems vaikų ir kt. Materialinė parama skiriama ne dažniau kaip kartą per pusmetį

Valstybės kontrolė 2020 m. sausio 31 d. atliktoje audito ataskaitoje „Ar profesinis mokymas organizuojamas efektyviai“ pažymėjo, kad „Visos profesinio mokymo įstaigos imasi iniciatyvos materialiai skatinti mokinius, bet teisės aktai dėl stipendijų ir materialinių išmokų dydžių nesikeitė daugiau nei 14 metų. Mokiniai, siekdami save išlaikyti, įsidarbina ir nelanko pamokų, iškrenta iš ugdymo proceso neįgiję kvalifikacijos“ ir pateikė rekomendaciją „Peržiūrėti ir pakoreguoti stipendijų ir materialinės paramos skyrimo tvarką“ (įvykdymo terminas 2020 m. III ketv.).

Projekto esmė, nauda. Projekte siūloma:

- nuo 2021 m. sausio 1 d. apskaičiuojant mokymosi stipendijoms ir materialinei paramai reikalingas lėšas taikyti didesnę, t.y. 1 BSI (39 Eur), skaičiuojamą dalį (buvo 0,76 BSI (29,64 Eur)). Lėšos stipendijoms ir materialinei paramai, kaip ir iki šiol, būtų skaičiuojamos 70-čiai proc. mokinių.
- Nustatyti, kad mokymosi stipendija galės būti mokama mokiniams ne tik besimokantiems valstybės finansuojamose vietose pagal profesinio mokymo programas, bet ir jų modulius.
- Numatyti, kad mokymosi stipendija galės būti skiriama už mokymosi pažangą ir mokymosi pasiekimus ir už dalyvavimą įvairiose veiklose (savanoriškoje, nevyriausybinių organizacijų, sportinėje ir kt.), profesinio meistriškumo konkursuose, dalykinėse olimpiadose bei konkursuose (toliau - dalyvavimas veiklose).
- Nustatyti didesnius mokymosi stipendijos dydžius: didžiausia mokymosi stipendija už mokymosi pažangą, pasiekimus būtų 3 BSI dydžio (117 Eur), mažiausia – 0,5 BSI (27,3 Eur) (konkretus

stipendijos dydis būtų nustatomas atsižvelgiant į mokinių mokymosi rezultatus ir ne ilgesniam kaip pusmečio laikotarpiui; stipendija galės būti mokama ir pagal mainų programas studijuojant užsienyje); didžiausia stipendija už dalyvavimą veiklose būtų 5 BSI dydžio (195 Eur), mažiausia – 0,5 BSI (27,3 Eur) (mokiniui už tą pačią veiklą stipendija būtų skiriama vieną kartą).

- Nustatyti socialinės stipendijos dydį – 6,5 BSI (253,5 Eur) ir jos skyrimo mokiniams sąlygas (būtų skiriama mokiniui, kuris yra vienas iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienas gyvenantis asmuo, turintis teisę gauti arba gaunantis socialinę pašalpą, ar netekusio vieno iš tėvų (globėjų, rūpintojų) ar kitų šeimos narių mirties atveju ir kt.). Socialinė stipendija būtų skiriama ne ilgesniam kaip pusmečio laikotarpiui.
- Nustatyti materialinės paramos skyrimo mokiniams sąlygas (galės būti teikiama ligos, gaisro, vagystės, stichinės nelaimės ir kitais atvejais, kai mokiniui būtina sudaryti palankias mokymosi sąlygas).
- Įtvirtinti kitas su stipendijų, materialinės paramos ir socialinės stipendijos mokėjimu susijusias nuostatas: tas pats mokinys galės gauti mokymosi stipendiją, socialinę stipendiją ar kitą materialinę paramą vienu metu; pirmiausia skirtos lėšos būtų paskirstomos mokymosi stipendijoms, likusios lėšos skiriamos socialinėms stipendijoms ir kitai materialinei paramai; nuostatos bus taikomos tik naujai skiriamoms stipendijoms ir materialinei paramai ir kt.

Papildomas lėšų poreikis 2021 m. – 1 947 tūkst. Eur

2019 m. stipendijų fondas buvo 3 577,6 tūkst. Eur. Besimokančių pagal profesinio mokymo programas ir gaunančių stipendijas buvo 18 984 mokiniai. 2020 m. stipendijų fondas siekė 6 166 tūkst. Eur. Besimokančių pagal profesinio mokymo programas ir gaunančių stipendijas buvo 17 127 mokiniai.

Nauda. Profesinių mokyklų mokiniams būtų padidintos mokymosi stipendijos ir kita teikiama parama.

Derinimas. Projektas derintas su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Finansų ministerija ir Teisingumo ministerija. Liko nesuderintų nuostatų su Teisingumo ir Finansų ministerijomis (Teisingumo ministerijos nuomone, kadangi Profesinio mokymo įstatymo 2 str. 17 d. išskirtas mokymasis pagal profesinio mokymo programas ir mokymasis pagal jų modulius, todėl stipendijų mokėjimo ir materialinės paramos teikimo besimokantiems pagal profesinio mokymo programų modulius galėtų būti traktuojamas kaip įstatymo praplėtimas. Finansų ministerija irgi abejoja šio siūlymo įtvirtinimo pagrįstumu. Ministerijos nuomone – sistemiškai vertinant Profesinio mokymo įstatymo nuostatas, asmuo turi teisę mokytis profesinio mokymo programos modulių ir taip siekti kvalifikacijos, o stipendijos mokėjimas tokiems asmenims didintų modulinio profesinio mokymo patrauklumą, lankstumą. Finansų ministerija taip pat abejoja tikslingumu didinti stipendijoms ir materialinei paramai skaičiuojamą BSI dalį nuo 0,76 iki 1 BSI (nes BSI kasmet indeksuojamas).

Projektas buvo aptartas 2020 m. rugpjūčio 17 d. neformaliame ministrų pasitarime.

Atitiktis Vyriausybės programai. Projektas yra susijęs su Vyriausybės programos 127.4. pap. siekiu plėtoti patrauklią ir lanksčią profesinio mokymo sistemą.

Dalykinio vertinimo išvada:

- Projekto teikime nėra pateikta informacijos, kodėl siūloma įtvirtinti dvejopo pobūdžio (už mokymosi pažangą ir mokymosi pasiekimus bei už dalyvavimą veiklose) mokymosi stipendiją bei kodėl siūloma įtvirtinti skirtingus jos dydžius (už mokymosi pažangą ir pasiekimus – 3 BSI, o už dalyvavimą veiklose – 5 BSI), taip pat nėra aišku ar šios stipendijos gali būti mokamos kartu. Be to, abejotina, ar tikslinga nustatyti didesnį mokymosi stipendijos dydį už dalyvavimą veiklose nei už mokymosi pažangą ir pasiekimus.

- Projekte nėra apibrėžiamas mokymosi stipendijos už dalyvavimą veiklose mokėjimo laikotarpis (Projekto 16 p.), kai tuo tarpu mokymosi stipendijos už mokymosi pažangą ir pasiekimus toks laikotarpis apibrėžtas (Projekto 14 p.).

- Taip pat Projekto 14 p. duodama nuoroda į 10 papunktyje nurodytus mokymosi stipendijos dydžius, o 16 p. jau ne. Siūlytina suvienodinti.
- Projekte nėra apibrėžiamas materialinės paramos dydis ir jos mokėjimo trukmė (Projekto 9 p.), kai tuo tarpu kitų dydžių, mokymosi stipendijos ir socialinė stipendijos, atveju tai yra nustatoma.
- Siūlytina Projekto teikime pagrįsti kodėl profesinio mokymo įstaigoms nustatomi būtent tokie valstybės biudžeto lėšų skirstymo prioritetai, t.y. pirmiausia lėšas paskirstyti mokymosi stipendijoms, likusias socialinėms stipendijoms ir kitai materialinei paramai (ar iš ties pirmiau turėtų būti paskirstytos lėšos mokymosi stipendijoms už dalyvavimą veiklose, o socialinėms stipendijoms galimai jų pritrūktų). Be to, svarstyti, ar nebūtų tikslinga nustatyti, kad lėšos kitai materialinei paramai būtų skirstomos tik kai jos yra paskirstytos mokymosi ir socialinėms stipendijoms.
- Projektas turėtų būti patikslintas atsižvelgiant į 2020 m. rugpjūčio 17 d. neformalaus ministrų pasitarime priimtus sprendimus.

Siūlytina Projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime.

Socialinės politikos grupės patarėja
tel. 8 706 63741, el.p. aiste.zedelyte@lr.lt

Aistė Zedelytė-Kaminskė